

УДК 81'34:81'276

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-8\(14\)-258-267](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-8(14)-258-267)

Перішко Ірина Володимирівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри практики англійської мови та методики викладання, Рівненський державний гуманітарний університет, вул. Степана Бандери 12, м. Рівне, 33000, <https://orcid.org/0000-0002-5232-5945>.

Велика Аліна Михайлівна старший викладач кафедри слов'янських і германських мов, Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, м. Житомир, 10008, <https://orcid.org/0000-0003-0747-1932>.

Птуха Владислав Анатолійович кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології, Київський національний лінгвістичний університет, вул. Велика Васильківська, 73, м. Київ, 03150, <https://orcid.org/0009-0006-0315-8307>.

МОДАЛЬНОСТІ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: ТЕОРІЯ ТА СЕМАНТИКА

Анотація. У статті розглянуто концепцію модальності, яка визначає ступінь можливості, обов'язку та інші семантичні аспекти в англійській мові. Представлено різноманітні визначення модальності. З'ясовано, що модальність виявляється на різних рівнях мови та може виражатися через модальні дієслова, модальні слова, граматичні та інтонаційні засоби. Стаття систематизує види модальності, розкриваючи різницю між модальністю реальності та нереальності. Дослідження розкриває різні підходи до вивчення модальності в сучасній лінгвістиці та вказує на її важливість у розумінні та аналізі англійської мови. У статті досліджено особливості модальних дієслів в англійській мові, які відрізняються від інших дієслів за вживанням та граматичними характеристиками. Автор розглядає основні аспекти модальних дієслів. Виокремлено специфічні значення використання модальних дієслів, які включають зобов'язання, можливість, припущення та заборону. Важливою характеристикою модальних дієслів є їхній вплив на форму та спосіб висловлювання, а також їхній відмінний від інших дієслів набір граматичних форм. Дослідження вказує на різноманітність модальних значень та їхню роль у створенні модальності в англійській мові. Модальність визначено як структуру,

яка поєднує предмет і ставлення мовця до нього, що розглядається на рівні суб'єктивно-об'єктивних відносин. Вона виявляє методи вираження оцінки взаємодій об'єктивної реальності через мовні засоби та взаємозв'язки у мовленні. Особливий акцент здійснено на модальних дієсловах, які відрізняються семантикою та граматичним застосуванням. У висновках підкреслено, що модальні дієслова в англійській мові виконують роль службових дієслів, виражаючи відносини, що існують насправді. Вони обмежуються виконанням лише однієї функції та відрізняються від інших дієслів, маючи лише особові форми та вступаючи у зв'язок лише з інфінітивом.

Ключові слова: модальність, модальні дієслова, англійська мова, семантика, граматики, структура висловлювання, суб'єктивно-об'єктивні відносини, оцінка, мовні засоби, функції дієслів.

Perishko Iryna Volodymyrivna Candidate of Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor, Associate Professor at the Department of English Language Practice and Teaching Methodology, Rivne State University of the Humanities, Stepan Bandera St., 12, Rivne, 33000, <https://orcid.org/0000-0002-5232-5945>.

Velyka Alina Mykhailivna Senior Lecturer at the Department of the Slavic and the Germanic Languages, Zhytomyr Ivan Franko State University, Velyka Berdychivska St., 40, Zhytomyr, 10008, <https://orcid.org/0000-0003-0747-1932>.

Ptukha Vladyslav Anatoliyovych Candidate of Philological Sciences (Ph.D.), Associate Professor at the Department of English Philology, Kyiv National Linguistic University, Velyka Vasylkivska St., 73, Kyiv, 03150, <https://orcid.org/0009-0006-0315-8307>.

MODALS IN ENGLISH: THEORY AND SEMANTICS

Abstract. The article deals with the concept of modality, which determines the degree of possibility, obligation and other semantic aspects in English. Various definitions of modality are presented. It has been found that modality is manifested at different levels of language and can be expressed through modal verbs, modal words, grammatical and intonational means. The article systematizes the types of modality, revealing the difference between the modality of reality and unreality. The study reveals different approaches to the study of modality in modern linguistics and points to its importance in understanding and analyzing the English language. The article examines the

peculiarities of modal verbs in English, which differ from other verbs in terms of usage and grammatical characteristics. The author examines the main aspects of modal verbs. Specific meanings of the use of modal verbs are highlighted, including obligation, possibility, assumption and prohibition. An important characteristic of modal verbs is their influence on the form and manner of expression, as well as their different set of grammatical forms from other verbs. The study points to the variety of modal meanings and their role in creating modality in English. Modality is defined as a structure that combines the subject and the speaker's attitude towards it, which is considered at the level of subjective-objective relations. It reveals the methods of expressing the evaluation of the interactions of objective reality through language means and interrelations in speech. Particular emphasis is placed on modal verbs, which differ in semantics and grammatical use. The conclusions emphasize that modal verbs in English play the role of service verbs, expressing relations that exist in reality. They are limited to performing only one function and differ from other verbs by having only personal forms and entering into agreement only with the infinitive.

Keywords: modality, modal verbs, English language, semantics, grammar, utterance structure, subjective-objective relations, evaluation, language means, verb functions.

Постановка проблеми. Сучасний світ характеризується глибокою інтеграцією та спілкуванням між різними культурами та націями. У цьому контексті англійська мова виступає як ключовий засіб комунікації, який об'єднує людей з різних куточків світу. Однак, за її поверхнею ховаються складні семантичні структури, які визначають специфіку вираження можливостей, обов'язків, дозволів та бажань. Вивчення модальностей в англійській мові стає ключовим аспектом для кращого розуміння цих семантичних нюансів та поглибленого мовного аналізу. Саме модальності надають мові виразності та точності, допомагаючи виразити не лише факти, але й ступінь можливості, обов'язку, наміру та інших семантичних аспектів в мовному висловлюванні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У галузі лінгвістичних досліджень багато вчених приділяли увагу вивченню модальності в англійській мові. Дедре Вілсон (Deirdre Wilson) досліджувала роль модальності у структурах висловлювання та її вплив на комунікацію. Іцхак Левін (Izchak Levin) розробив концепцію модальностей і дієслів з обмеженою вживаністю, а Андреас Бланк (Andreas Blank) досліджував семантику модальності, зокрема можливості та зобов'язання дії.

Джонатан Хоекстра (Jonathan H. Hoekstra) спрямовував свої дослідження на прагматичні аспекти модальності, а Майкл Фрідман (Michael Friedman) досліджував роль модальних дієслів у семантичних та прагматичних структурах висловлювання. Ці вчені разом сприяли глибшому розумінню та аналізу модальності в англійській мові, розкриваючи її важливість для мовної комунікації та лінгвістичних досліджень.

Мета статті - здійснити теоретичний аналіз категорії модальності в англійській мові.

Виклад основного матеріалу. У сучасній науці термін «модальність» широко поширений у таких науках як: логіка, філософія, лінгвістика та психологія. Категорія модальності є однією з найбільш обговорюваних в англійській лінгвістиці. Відповідно до визначення словника іноземних слів модальність – це відмінність між логічними припущеннями залежно від характеру констатованої правдивості [1]. У літературознавчій енциклопедії модальність визначено як функціонально-семантичну категорію, яка виражає відношення змісту висловлювання до дійсності, тобто це ставлення мовця (того хто говорить) до змісту висловлювання [2]. Л. П. Войналович розглядає модальність як комплексну багатоаспектну функціонально-семантичну категорію, що виражає відношення мовця до висловлюваного, його оцінку відношення до об'єктивної дійсності. Зміст висловлюваного може розглядатися як реальне або нереальне, можливе або неможливе, необхідне або ймовірне, бажане або небажане тощо [3].

Модальність здійснюється на таких рівнях як: лексичному, граматичному та інтонаційному. Модальність може виражатися:

1. Модальними дієсловами (can, may, need, must, should);
2. Іншими модальними словами (probably, maybe, perhaps, likely);
3. Різними граматичними та лексичними засобами та особливими формами способів;
4. Інтонаційними засобами [4].

Існують такі види модальності:

1. Модальність реальності – тобто зміст висловлювання відповідає дійсності;
2. Модальність нереальності – сутність висловлювання не відповідає насправді. Модальність нереальності містить потенційну, гіпотетичну, імперативну, дебітивну, інтенційну та оптативну модальність [5].

У модальних дієслів існує лише одна форма. У третій особі однини теперішнього часу в модальних дієслів відсутня флексія – s. Модальні дієслова відрізняються від інших дієслів англійської мови значенням

випадків використання та особливостями граматичних форм. До модальних дієслів відносяться такі дієслова як: *ought, would, can, to have, must, may, will, to be, should, shall, dare, need*. Модальні дієслова не мають граматичної категорії, у них є тільки форми способу та часу. Також у модальних дієслів не має інфінітива, герундія і дієприкметників. Але існують і такі модальні дієслова, які можуть бути водночас і модальними, і допоміжними, і смисловими. Це такі модальні дієслова як: *to have i to be*. Вони можуть вживатися як у минулому, так і у майбутньому часі [6].

Модальні дієслова вважаються службовими, оскільки вони можуть виражати обов'язок, припущення, можливість, здатність до вчинення дії, звинувачення або заборону. В будь-якому випадку вони передають лише модальне ставлення, а не сам процес. Використовувати їх як самостійний член речення можна лише у відповідях на загальне питання.

Усі модальні дієслова виражають ставлення до дії, здатність, можливість, необхідність та ймовірність. Такі модальні дієслова, як *may, must, can, should, will*, можуть вказувати на різні рівні припущення. Наприклад, *can* і *may* спрямовані на передачу можливих та передбачуваних дій, тоді як *might, must, should*, крім значення зобов'язання, також передають передбачувані ймовірні дії. Ці модальні дієслова можна замінити словами, такими як *perhaps, probably, certainly*, що вказують на рівень ймовірності.

До модальних дієслів належать такі дієслова як: *must, can (could), should, shall, need may (might), ought to i will (would)*. Модальні дієслова ніяк не можуть використовуватися самостійно, а тільки в комбінації з інфінітивом. Вони означають ймовірність, можливість та потребу у вчиненні дії.

Модальні дієслова вважаються не достатніми дієсловами, оскільки вони не мають всіх форм, якими володіють інші дієслова. Тільки модальні дієслова *can* і *may* мають форми теперішнього і минулого часу. У модальних дієслів немає форм інфінітива, майбутнього часу та герундія. Модальні дієслова разом з іншими засобами формулювання модальності створюють смислові поля різних модальних значень.

Серед ключових модальних значень можна відзначити: зобов'язання; можливість вчинення дії; припущення; заборона, закид та несхвалення [7].

Дієслова, такі як *should, ought to, must, to be to, to have to, shall, need*, можуть виражати зобов'язання, підкреслюючи, що дія є необхідною для виконання. У разі використання цих дієслів з негативною часткою, вони вказують на відсутність зобов'язання здійснювати дію [8].

Основне значення дієслова *must* – це повинність. Крім цього, дієслово *must* часто застосовується у значенні припущення, з істотною часткою рішучості. Дієслово *must* в комбінації з інфінітивом застосовується для

формулювання потреби зробити щось в силу конкретних факторів і для висловлювання вказівки чи наполегливої поради. Дієслово *must* означає заборону в негативному значенні. Для того, щоб описати відсутність потреби, замість *must* може застосовуватися *needn't* [8].

Для вираження необхідності вчинення дії поряд з *must* застосовується модальне дієслово *to have*. Таким чином, *must* висловлює різку, беззастережну потребу в будь-якій дії, наприклад: *He must know the rules of our country.*

Дієслово *to be to* також призначене для вираження значення зобов'язання, тобто воно висловлює потребу виконання дії взаємозв'язку з конкретним планом, розкладом, домовленістю, наприклад: *We are to meet tomorrow as we decided.*

У цьому випадку з цим дієсловом подібне і дієслово *to have*, що демонструє значення зобов'язання вчинення дії. Це дієслово застосовується як еквівалент модального дієслова *must*.

Модальне дієслово *shall* застосовується у значенні повинності досить рідко, однак у цьому значенні воно висловлює абсолютне зобов'язання, вимогу та указ. Що стосується дієслова *should*, то воно може виражати не настільки грубу зобов'язаність, наприклад: *She had to work all day to finish her work in time.*

Модальне дієслово *shall* застосовується у значенні зобов'язаності досить рідко, однак у цьому значенні воно висловлює абсолютне зобов'язання, вимогу та указ. Що стосується дієслова *should*, то воно може виражати не таке грубе зобов'язання, наприклад: *We should do our course work in time.*

Вираз модального значення припущення можливе за допомогою наступних дієслів: *can, may*. У цьому значенні вони використовуються тільки в запитальних і стверджувальних реченнях з невизначеним інфінітивом, наприклад дієслово *may*: *You may finish your work next week.*

Дієслово *can*, крім того, може використовуватися в значенні дозволу, проте воно несе в собі більш певний відтінок дозволу, що базується більше на розумовій чи фізичній здатності вчинення дії, наприклад: *You can take my telephone.*

Основним значенням дієслова *can* вважається уявлення вміння, можливості чи здатності здійснити дію [9].

Поряд з дієсловом *can*, в певних ситуаціях вживається сполучення *to be able to*, яке також може замінити *could*. *Could* у поєднанні з інфінітивом використовується для вираження можливості або здатності в минулому часі. Також на рівні з *could* використовується *was (were) able*. Якщо мова йде про практичну дію, що відбулась, то застосовується лише *was (were)*

able. Крім того, *could* використовується у непрямій мові, в залежності від дієслова в минулому часі. Також часто вживається в умовних реченнях.

Більшість модальних дієслів може висловлювати заборону та використовуватись з часткою *not*. Це такі дієслова, як: *can, may, must, should, ought, dare*. Модальне дієслово *must* у негативній формі позначає тверду заборону на здійснення тієї чи іншої дії, наприклад: *You mustn't smoke here!*

Дієслова *ought* та *should* позначають більш м'яку заборону у здійсненні дії, яка більше схожа на пораду або рекомендацію, наприклад: *You shouldn't ask them for a help.*

Дієслово *ought to* може означати борг, моральний обов'язок здійснити дію і постійно застосовується у комбінації з часткою *to*. У поєднанні з перфектним інфінітивом *ought to* використовується стосовно до минулого і висловлює осуд чи зауваження [10].

Так, модальне дієслово *should* може виражати повинність у вигляді консультації чи прохання. Також модальне дієслово *should* має емоційно підвищене значення і може позначати подив, сум, недовіру чи осуд.

Модальне дієслово *should*, крім того, здатне використовуватися з метою висловлення припущення. Модальне дієслово *shall* використовується з 2-ю та 3-ю особою однини й множини в стверджувальних і заперечних реченнях для висловлення зобов'язання, необхідності, вказівки, погрози, попередження [11]. Вживаючись у запитальному реченні, у комбінації з займенниками 2-ї та 3-ї особи однини, *shall* також позначає потребу та необхідність.

Модальні дієслова *may* і *can* мають схожі значення заборони. Найчастіше вони можуть бути взаємозамінні у реченні. Модальне дієслово *may* виражає дозвіл, нерішучість, побоювання, припущення, ймовірність. *Might* несе у собі значний рівень нерішучості, коливання та висловлює також зауваження. Модальне дієслово *may* у комбінації з інфінітивом застосовується з метою виразу дозволу. У минулому часі для вираження дозволу в прямій мові вживається дієслово *to allow*. Необхідно зазначити, що для виразу заборони може використовуватися не тільки негативна форма *may not*, але й *must not*. Модальне дієслово *may* застосовується для вираження припущення або здогадки, в правдивості якого мовець не впевнений.

Модальне дієслово *might* застосовується для вираження припущення в непрямій мові. Слід зазначити, що у комбінації з інфінітивом *might* може використовуватися в непрямій мові також для висловлювання дозволу.

Дієслово *dare* застосовується у значенні заборони в більшості випадків у розмовному мовленні, наприклад: *Dare not come here!*

Головними модальними дієсловами, що можуть виражати значення можливості виконання дії, вважаються дієслова *may* і *can*, та їхні форми *might* та *could*. Дієслово *can* несе в собі значення інтелектуальної чи фізіологічної здатності, наприклад: *Mary can play the guitar very well*.

Для вираження дії, що має відношення до минулого або теперішнього, замість дієслова *can* використовується його еквівалент *to be able to*. Дієслово *may* виражає ймовірність чи вміння виконання дії виходячи з дозволу, зумовленого зовнішніми умовами, наприклад: *You may use your maps*.

Крім того, для формулювання значення можливості застосовується і модальне дієслово *to be*. У цьому сенсі воно використовується з інфінітивом ключового дієслова в пасивному стані й означає ймовірність тієї чи іншої дії щодо конкретного об'єкта, наприклад: *Ann was not to be punished for a joke*.

Такі модальні дієслова, як *may*, *would*, *could*, *will*, *dare*, *might*. У запитальних реченнях набувають значення прохання. Дієслова *will* і *would* майже схожі у своєму застосуванні, проте вживання дієслова *would* надає відтінку особливої вихованості, наприклад: *Will you tell me where is the gallery?*

Як і дієслова *shall* та *should*, дієслова *will* та *would* вважаються додатковими та набувають модального значення, даючи дії в майбутньому часі відтінок рішучості, прагнення, згоди або бажання. Часто дієслово *will* здатне висловлювати припущення, засноване на суб'єктивній думці мовця [12].

Для виразу ввічливого прохання використовуються модальні дієслова *could* та *might*. При застосуванні в цьому сенсі *may* побажання мовця набуває відтінку запитання для отримання дозволу на виконання якоїсь дії мовцем, наприклад: *Can I help you?*

Вираз модального значення докору та несхвалення може передаватись різними модальними дієсловами, такими як: *dare*, *should*, *to be*, *might*, *ought* та *shall*. Ці дієслова використовуються в стверджувальних та заперечних реченнях, наприклад: *You should do it yourself*.

Висновки. Модальність визначають як структуру, що об'єднує предмет і ставлення мовця до нього. Модальність належить до рівня суб'єктивно-об'єктивних відносин, представляючи концепцію мовних засобів формулювання оцінки взаємовідносин і взаємозв'язків об'єктивної реальності й, таким чином, визначає методи вираження цієї оцінки кожним суб'єктом, що здійснює мовленнєвий акт.

Модальні дієслова характеризуються особливістю своєї семантики та граматичного застосування. В англійській мові модальні

дієслова володіють низкою відмінних рис, завдяки яким вони визначаються в особливу групу в системі дієслова: вони мають тільки особові форми й вступають у зв'язок тільки з інфінітивом. Модальні дієслова показують на конкретні відносини, наявні насправді. Модальні дієслова виконують тільки одну функцію, тому їх можна розглядати як службові дієслова. Модальні дієслова можна назвати напівдопоміжними, оскільки лексичне значення в них присутнє.

Література:

1. Словник іншомовних слів: тлумачення, словотворення та слововживання / За ред. С. Я. Єрмоленко; Худож. оформлювач Б. П. Бублик. Харків: Фоліо, 2006. 623 с.
2. Модальність / Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2007. Т. 2: М – Я. С. 63–64.
3. Войналович Л. П. Модальність як багатоаспектна лінгвістична категорія. *Наукові записки. Серія «Філологічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)*. 2013. №3. С. 28–32.
4. Palmer F. R. *Modality and the English modals*. Pearson Education, 2001.
5. Coates J. *The semantics of the modal auxiliaries*. Croom Helm, 1983.
6. Quirk R., Greenbaum S., Leech G., Svartvik J. *A Comprehensive Grammar of the English Language*. Longman, 1985.
7. Huddleston R., Pullum G. K. *The Cambridge Grammar of the English Language*. Cambridge University Press, 2002.
8. Van der Auwera J. *Modality*. Oxford Research Encyclopedia of Linguistics, 2019.
9. Bybee J. L., Perkins R., Pagliuca W. *The Evolution of Grammar: Tense, Aspect, and Modality in the Languages of the World*. University of Chicago Press, 1994.
10. Nuyts J. (2005). *Modality: Overview and linguistic issues*. In F. Palmer (Ed.), *«Modality and the English modals»*. Springer, 2005. P. 1-25.
11. Frawley W. *Linguistic Semantics*. Lawrence Erlbaum Associates, 1992.
12. Coates J. *The Claims of Common Sense: Moore, Wittgenstein, Keynes and the Social Sciences*. Cambridge University Press, 1995.

References:

1. Yermolenko, S. Ya. (Ed.). (2006). *Slovyk inshomovnykh sliv: tumachennya, slovotvorennya ta slovovzhyvannya* [Foreign Words Dictionary: Decoding, Word Formation, and Usage]. *Kharkiv: Folio - Kharkiv: Folio*. [in Ukrainian].
2. Kovaliv, Y. I. (Ed.). (2007). *Modal'nist'* [Modality]. In *Literary Studies Encyclopedia: In 2 Volumes* (Vol. 2: M – Y, pp. 63–64). *Kyiv: VTs «Akademiia» - Kyiv: Academy Publishing Center*. [in Ukrainian].
3. Voinalovych, L. P. (2013). *Modal'nist' yak bahatoaspektna lnhvistychna katehoriya* [Modality as a Complex Linguistic Category]. *Seriia «Filolohichni nauky» (Nizhynskiy derzhavnyi universytet imeni Mykoly Hoholia) - Scientific Notes. Series «Philological Sciences» (Nizhyn Mykola Gogol State University)*, (3), 28–32. [in Ukrainian].
4. Palmer, F. R. (2001). *Modality and the English modals*. Pearson Education. [in English].
5. Coates, J. (1983). *The semantics of the modal auxiliaries*. Croom Helm. [in English].

6. Quirk, R., Greenbaum, S., Leech, G., & Svartvik, J. (1985). *A Comprehensive Grammar of the English Language*. Longman. [in English].
7. Huddleston, R., & Pullum, G. K. (2002). *The Cambridge Grammar of the English Language*. Cambridge University Press. [in English].
8. Van der Auwera, J. (2019). Modality. *Oxford Research Encyclopedia of Linguistics*. [in English].
9. Bybee, J. L., Perkins, R., & Pagliuca, W. (1994). *The Evolution of Grammar: Tense, Aspect, and Modality in the Languages of the World*. University of Chicago Press. [in English].
10. Nuyts, J. (2005). Modality: Overview and linguistic issues. In F. Palmer (Ed.), *Modality and the English modals*. (pp. 1-25). Springer. [in English].
11. Frawley, W. (1992). *Linguistic Semantics*. Lawrence Erlbaum Associates. [in English].
12. Coates, J. (1995). *The Claims of Common Sense: Moore, Wittgenstein, Keynes and the Social Sciences*. Cambridge University Press. [in English].